

Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

2025-12-16

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2025-1399

Yttrande**Till**

Justitiedepartementet

Remiss Justitiedepartementet - Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)

Ju2025/01974

Sammanfattning

Malmö stad ser allvarligt på den uppenbara konflikt som finns mellan den föreslagna lagstiftningen och allmänt befästa rättsprinciper såsom legalitetsprincipen, proportionalitetsprincipen, retroaktivitetsförbudet, principen om barnets bästa och förbudet mot att ändra gynnande förvaltningsrättsliga beslut till den enskildes nackdel. Malmö stad avstyrker förslaget i sin helhet.

Malmö stad anser vidare att utredningen underskattar konsekvenserna för enskilda såväl som kommunerna. Malmö stad bedömer att utredningens förslag och den eventuella förestående lagändringen får stor negativ påverkan psykisk hälsa och välbefinnande hos de individer som direkt eller indirekt är berörda. Detta bedöms i förlängningen innebära negativa konsekvenser för de kommunala verksamheter som möter målgruppen. Malmö stad ser även allvarligt på att förslagen kan medföra ytterligare utmaningar för kompetensförsörjningen inom offentlig sektor såväl som näringslivet.

Yttrande

Malmö stad vill inledningsvis lyfta fram att staden ser allvarligt på den konflikt som finns mellan den föreslagna lagstiftningen och allmänt befästa rättsprinciper såsom legalitetsprincipen, proportionalitetsprincipen, retroaktivitetsförbudet, principen om barnets bästa och förbudet mot att ändra gynnande förvaltningsrättsliga beslut till den enskildes nackdel. Att anta en lagstiftning på dessa premisser riskerar att undergräva dessa bärande rättsprinciper och strida mot rättssäkerheten. I förlängningen riskerar tilliten till Sverige som rättsstat att påverkas negativt, liksom allmänhetens tillit till myndigheterna i allmänhet. Malmö stad avstyrker förslaget i sin helhet.

Nedan följer Malmö stads övriga synpunkter på utredningens förslag.

10. Konsekvenser

Malmö stad delar inte utredningens bedömning att de framlagda förslagen är förenliga med Sveriges internationella åtaganden och regeringsformen. Malmö stad anser att det är synnerligen ingripande att göra en översyn av, och i många fall återkalla, samtliga permanenta uppehållstillstånd som beviljats.

10.3 Konsekvenser för enskilda

Malmö stad delar utredningens bedömning att detta kommer att innebära negativa konsekvenser för enskilda. Den som får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kommer att behöva ansöka om förlängning. Malmö stad menar att när den trygghet som ett permanent uppehållstillstånd innebär upphör för en stor grupp individer är risken stor att konsekvenserna blir påtagliga både för enskilda individer och på samhällsnivå. Malmö stad bedömer att förslaget om att återkalla permanenta uppehållstillstånd riskerar att försämra integrationen och bidra till ökad ohälsa för vuxna såväl som barn. Malmö stad delar utredningens beskrivning att det inte finns något faktamässigt stöd för att tidsbegränsade uppehållstillstånd påverkar integration och etablering negativt. Det är emellertid viktigt att i sammanhanget understryka att det eventuella sambandet utforskats i begränsad utsträckning. Malmö stad bedömer också att det finns en skillnad mellan att som asylsökande initialt beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd och att som innehavare av permanent uppehållstillstånd få detta återkallat, eftersom ett återkallande av ett permanent uppehållstillstånd med risk för att förlora rätten att vistas i Sverige rimligen får betraktas som mer ingripande. Malmö stad anser att effekterna för barn och familjer är särskilt oroande, eftersom återkallelse av permanent uppehållstillstånd kan leda till splittring av familjer eller utvisning, även för barn som har växt upp i Sverige och har sina nätverk här. Malmö stad menar att detta riskerar att stå i strid med principer för mänskliga rättigheter och med barnkonventionen.

Malmö stad anser att det är särskilt allvarligt att utredningen bedömer att ett återkallande av permanenta uppehållstillstånd innebär negativa konsekvenser för barns hälsa och utveckling. Utredningens förslag innebär inte någon specialreglering för barn utan hänvisar endast till portalbestämmelsen om barnets bästa samt Sveriges internationella åtaganden. Malmö stad vill framhålla att det redan med nuvarande regelverk uppstår svåra bedömningar för socialtjänsten när uppehållstillstånd löper ut och inte förlängs. Dessa situationer kan till exempel uppstå i fall där barn bereds vård enligt Lagen om vård av unga (LVU) och där ett upphörande av vården allvarligt kan komma att skada barnets hälsa och utveckling. De bestämmelser i utlänningslagen som ger utrymme för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas barn som bereds enligt LVU tillämpas restriktivt. Malmö stad menar att i de fall där barn bereds vård enligt LVU får sina permanenta uppehållstillstånd återkallade kan socialtjänsten ställas inför komplicerade bedömningar och svårigheter i att planera vården.

Malmö stad vill även påpeka att barn som enligt nuvarande lagstiftning uppfyller kraven för svenskt medborgarskap riskerar att drabbas negativt i det fall att barnets vårdnadshavare inte ansöker om medborgarskap för barnet, eftersom detta skulle kunna medföra att barnet får sitt uppehållstillstånd återkallade i samband med sin 18-

årsdag. Malmö stad anser vidare att det i utredningen saknas en analys av hur många barn som kan påverkas indirekt av lagstiftningen, till exempel i det fall att barnet är svensk medborgare men den ena eller båda föräldrarna har permanent uppehållstillstånd.

Malmö stad delar inte utredningens bedömning att försämringarna för berörda barn står i proportion till statens behov av att lägga om migrationslagstiftningen i syfte att minska utanförskap och stärka integrationen. Malmö stad anser att om intentionen är att bekämpa bristande integration och utanförskap bör insatser istället riktas för att möjliggöra en hållbar etablering på bostadsmarknaden, utbildningsinsatser, arbetsmarknadsmöjligheter, språkutveckling samt socialt deltagande och nätverksbyggande för nyanlända.

Utredningen anger att permanent vistelse endast kommer att kunna uppnås genom förvärv av svenskt medborgarskap. Malmö stad anser inte att utredningen i tillräcklig utsträckning redogör för skälen till att enskilda inte vill eller kan förvärva svenskt medborgarskap.

10.6 Konsekvenser för jämställdheten

Malmö stad önskar en fördjupad analys av hur de föreslagna lagförändringarna kan komma att drabba kvinnor med anledning av att nyanlända kvinnor generellt tar längre tid att etablera sig på arbetsmarknaden, arbetar deltid i högre utsträckning, tenderar att ha otrygga anställningar i högre grad än män och att en större andel kvinnor än män inte är självförsörjande. Malmö stad delar utredningens bedömning att detta kan komma att medföra att det tar längre tid för kvinnor att uppfylla det föreslagna försörjningskravet för förvärv av svenskt medborgarskap och att kvinnor i högre grad än män riskerar att inte anses ha rätt till varken tidsbegränsat uppehållstillstånd eller svenskt medborgarskap i det fall att deras permanenta uppehållstillstånd återkallas. Malmö stad delar utredningens bedömning att det är positivt om fler personer blir självförsörjande. Malmö stad delar emellertid inte bedömningen att utredningens förslag ökar incitamenten för personer att bli självförsörjande.

10.7 Andra konsekvenser

Malmö stad delar inte utredningens bedömning att förslaget inte kommer att innebära betydande konsekvenser för kommunerna. Enligt uppgift från Migrationsverket är cirka 3000 individer, av de cirka 98 000 som utredningen bedömer kommer att omfattas av förslaget, bosatta i Malmö. Migrationsverket kan av förklarliga skäl inte uppskatta hur många i Malmö som ingår i den grupp om cirka 87 000 individer där utredningen beskriver att Migrationsverket behöver vidta manuella åtgärder för att kunna avgöra vilka som berörs av utredningens förslag, men sannolikt är att det även i denna grupp förekommer individer som är bosatta i Malmö. Malmö stad bedömer att stadens kommunala verksamheter möter flertalet individer som direkt eller indirekt är berörda av förslaget om ett återkallande av permanenta uppehållstillstånd. Det rör sig bland annat om barn och vårdnadshavare i Malmös skolor och förskolor, barn och vuxna inom socialtjänstens målgrupper och om medarbetare inom Malmö stads verksamheter. Malmö stad bedömer att förslaget och den eventuella förestående lagändringen kan komma att skapa oro hos personer som direkt eller indirekt är

berörda och därigenom påverka stadens verksamheter på olika sätt, inte minst genom ökade kostnader för att möta behoven hos målgruppen. Kommunerna har det yttersta ansvaret för personer som vistas i kommunerna, oaktat uppehållsrättslig status.

Utredningen beskriver konsekvenserna för Försäkringskassan. Bistånd enligt socialtjänstlagen är i likhet med Försäkringskassans ersättningar till stor del bostättningsbaserat. Malmö stad menar att de konsekvenser som utredningen förutspår för Försäkringskassan skulle kunna få samma påverkan på handläggningen hos kommunerna.

Malmö stad anser vidare att förslagen kan medföra negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen inom offentlig sektor såväl som inom näringslivet. Kompetensförsörjningen är en av välfärdens största utmaningar. Fram till 2033 beräknas åldersgruppen 85 år eller äldre att öka med 60 %. Äldres hälsa blir allt bättre, men trots detta bedöms behoven av vård och omsorg öka kraftigt. För att kunna möta dessa behov behöver kommunerna utveckla nya arbetssätt och attrahera nya medarbetare, men minst lika viktigt är att ta tillvara och utveckla kompetensen hos befintlig personal. Stadskontoret ser därför med oro på att utredningens förslag riskerar att ytterligare utmana kompetensförsörjningen inom välfärden.

Malmö sammantagna bedömning är att utredningen underskattat de konsekvenser förslaget om att återkalla permanenta uppehållstillstånd kan komma att få för kommunerna.

Ordförande

Katrin Sterjfeldt Jammeh

Sekreterare

Nicklas Löfström

Helena Nanne (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.